

Житомирщина — очима харків'ян

Цього разу учасники краєзнавчо-туристичного клубу «Патріот» вирішили відкрити для себе Житомирщину. Але в багатьох виникло питання: ну чим нас, бувалих туристів, можна зацікавити, враховуючи що цей регіон асоціюється у суспільстві з думкою про відсутність цікавих туристичних принад. Забігаючи наперед, повідомляємо, що наші враження і пізнання про цю місцевість кардинально змінилися.

Це край історичних, культурних і природних пам'яток, туристичних цікавинок та можливостей. Тут народилися, вчилися або творили люди, якими Україна пишається.

У природному плані, Житомирщина розміщена в межах Полісся і є однією з найбільш лісистих областей в Україні, має багато заповідних територій - парків, дендропарків, урочищ (хоча і побачили на власні очі, якої жакливої шкоди завдає природі видобуток бурштину!!!). Крім того, область славиться своїми гранітами і дорожочинним камінням. З іншого боку: Житомирщина – найсхідніша область України з відчутним історичним «польським впливом». У минулих століттях більшість маєтків і земель належали польським шляхтичам, тому й досі в містах та селах розкидані десятки костьолів, ми мали можливість деякі бачити.

Коростень - був першим пунктом нашого знайомства з Житомирщи-

ною. Це давнє місто (за віком майже як і Київ) зберігає багато таємниць і легенд, які і досі залишаються нерозгаданими. Дуже нас дивувала одна з версій, що коростенці ображаються на офіційну історію та пред'являють претензії до княгині Ольги, яка влаштувала справжнісінький геноцид древлянам і спростовують офіційну версію з голубами, до яких прив'язали палаючу паклю. Тричі в своїй історії місто було зруйновано дощенту, але кожного разу поставало з попелу, в останнє у роки Другої Світової війни, коли від міста залишилося всього 11 будинків.

Наша група відвідала музейний комплекс «Скеля» – це колишній командний підземний багатопверховий бункер, побудований в 1935-37 роках під керівництвом генерала Дмитра Карбишева. До речі, Карбишеву не довелося сильно перебудовувати підземні ходи, в яких древляни споконвіку ховалися від ворогів разом із худобою і возами. У роки війни підземний штаб Коростенського укріпрайону став неприступною фортецею, і оборона його була не менше героїчною, ніж широка відома Брестської фортеці.

Чудово прогулялися парком Коростеня, розташованому на гранітних берегах річки Уж. Помилувалися пам'ятниками князя Малу, княгині Ользи, князя Володимиру та його матері Малуші, макету дерев'яних

укріплень фортеці Іскоростень (давня назва міста) та продовжили свою подорож через містечко Олевськ до одного з маловідомих цікавих місць «енергетичної» сили України - урочища «Кам'яне село». Воно представляє собою декілька гектарів лісу, на яких розкидані валуни величезних розмірів. Вчені поки не змогли точно визначити походження каменів. Є два припущення: валуни були принесені льодовиком зі Скандинавії або - це залишки древніх високих гір, які перебували на цій території та були оголені льодовиком. Почули й ми цікаві міфи про їх походження від місцевого краєзнавця. За легендою, тут жили багатії, яких було покарано за жадібність – їхні хати перетворилися на каміння... Дуже повчальна історія!

Треба зазначити, що наше знайомство з Житомирщиною йшло шляхом пізнання окремих туристичних напрямків: «Міфи та реалії Полісся», «Зоряний шлях С.П. Корольова», «Садиди і палаци Терещенків», «Замки та монастирі Житомирщини», «Незвична історія кохання О.Бальзака та Е. Ганської», «Візитки Бердичева» і тому на деяких зупинимось.

Після оглядової екскурсії Житомир, маючи бажання дізнатись щось нове про головного конструктора ракет Сергія Павловича Корольова, попрямували на екскурсію до будинку - музею, де він народився, а потім до Музею космонавтики ім. С.П. Корольова, таким чином вдосконаливши свої знання про головні віхи історії боротьби людини за можливість «відірватися» від землі. Хоча експозиція в музеях і організована за радянських часів, але достойно представлена. В цей день ще нас чекали мальовничі місця та гребля біля села Денишів, відвідування Трьохгірського чоловічого монастиря.

Наступним пунктом подорожі були поїздки колишніми замками та маєтками Терещенків у селі Дениші, палац у Червоному та Андрушівці. Спочатку ці пам'ятки архітектури звичайно захоплюють, але стан, в якому вони знаходяться, викликає біль і обурення. На жаль, будівлі у селі Дениші у Червоному перетворилися майже на руїни, знаходяться в жахливому стані, але палац Терещенків у містечку Андрушівка, де зараз розміщується школа, зберігся, однак теж зазнав перебудови. Див-

Подорожуємо Україною

лячись на все це - жахаєшся варварству минулого та сьогодення.

Відвідали ми також новий об'єкт - замок Радомисль, який з'явився у 2011 році на туристичній карті України. Він має свою довгу історію. З 1612 року тут була побудована перша в Центральній Україні Папірня (паперова фабрика). У минулому столітті замок поступово руйнувався та перетворювався на стихійне звалище. Прилегла територія була заболочена та занедбана. У 2007 році відновленням «папірні» зайнялась Ольга Богомолець - відомий лікар, громадський діяч. На місці напівзруйнованого об'єкту, вона створила історико-культурний комплекс з єдиним у світі музеєм української домашньої ікони. Ремонтні та реставраційні роботи велися з дотриманням стародавніх будівельних технологій, були відтворені інтер'єри XVII-XIX ст. Замок Радомисль став першим об'єктом в Україні, який отримав диплом проекту «Via Regia - культурний шлях Ради Європи». Музей радимо відвідати, дійсно він справляє гарні враження.

Зворушила схожа на казку - дивна історія любові Оноре де Бальзака і Евеліни Ганської, що розвивалася саме на Житомирщині. І тому потрапили ми в розташований у селищі Верхівня «маленький Лувр». Так називав Оноре де Бальзак садибу своєї майбутньої дружини Евеліни Ганської, де прожив три роки та знайшов своє щастя. Взагалі, історія їх стосунків - це щось таке незрозуміле, яке спочатку ніяк не вкладається в голову... Але, відвідавши музей, парк у родовому маєтку, доторкнувшись до речей, що зберігають пам'ять про зворушливий роман, послухавши розповіді екскурсоводів - раптом відчуваєш, що цей далекий та знаменитий письменник несподівано нам став ближче, і, звісно, виникає бажання перечитати книги класика...

Заключною зупинкою нашої мандрівки був Бердичів - старовинне містечко, де можна знайти десятки архітектурних пам'яток, місто єврейських анекдотів і надзвичайної краси фортеці-монастиря босих кармелітів - головної і найвідомішої пам'ятки Бердичева.

Комплекс не поступається за величиною найвідомішим католицьким храмам. Тут знаходиться шанована серед католиків ікона Бердичівської Божої Матері. Дивишся на фото монастиря: гарно, монументально, вражає. Але ніяка фотографія не в змозі передати його мощі та благородної сили. Сьогодні тут діє Санктуарій Матері Божої Бердичівської, який 27 жовтня 2011 року оголосили всеукраїнським національним, але на жаль у нас було обмаль часу на детальніше знайомство з ним.

Підбиваючи підсумки, можна сказати: ця подорож була для тих, хто хотів доторкнутися до історії і культури минулого, насолодитися величиною природи! Не покидає думка про те, скільки ще незвіданого, нерозкритого та цікавого чекає на нас в містах та селах нашої країни. Тож, збираємось у наступну подорож!

КІРЄВА Світлана,
керівник краєзнавчо-туристичного клубу «Патріот».